

Pohjois-Norjan lintu- ja luontoretki 2009

Heinäkuun puolivälin jälkeen suunnistimme odotetulle retkelle pohjoiseen. Retkeilijä ja vaimo kahdestaan. Kuin uudelle häämatkalle.

Karavaanari varusteina henkilöauto ja perässä vedettävä asuntovaunu. Talvilämmin Solifer oli myyty ja vaununa oli tilapäisesti pikkuinen Knaus Eifelland 395 kesävaunu testattavana pohjoisen tuulesta ja raikkaasta ilmassa. Varapolttoainetta, vesipäniköitä ja kaasupullot täynnä. Ja mukana viikon elintarvikkeet, talvivarusteet toppatakkeineen ja myssyineen, sadevarusteet ja tietenkin uimahousut. Kaikki mukavuudet siis mukana.

Tarkoituksena oli tehdä lyhyitä päiväreissuja vaunulta. Optiikkana olivat ikivanha Kowa 25 x kaukokuuti, kiikarit, digikamera 400 mm:n linssillä ja silmälasit.

Retkeen olin valmistautunut mm. Varangin vuonon lintupaikoista kertovasta linkistä <http://www.varanger.com/index.php?lang=fin>

Olimme käyneet aiemminkin Varangin vuonolla, joten alue merilintuineen ja lintupaikkoineen oli (perus)tuttu Vardoon saakka. Myös suuri määrä pohjoisen meren ja taivaan lintuja oli jo eliksinä (ensikerta eläessä) kirjattu, kuten allihaahka, kiislat, ruokki, lunni, ...

Matkaan

Lähdimme iltapäivällä ja taitoimme ensimmäisen siirtomatkan Iisalmen seudulle sukuloimaan ja seurustelemaan. Toisen päivän aamuna jätimme isäntäväen nukkumaan tai mitä he nyt tekivätään, ja suuntasimme pohjoiseen reittiä Kajaani, Puolanka, Ranua ja Kemijärvi... Pysähdelimme siellä täällä mieltymystemme mukaisesti luonnon kauniilla paikoilla kahvinkeittoon, ruuanlaittoon ja pötköttelyyn yön yli. Lapin lumoon päästäkseen oli noustava Pyhätunturin laelle katselemaan. Välillä teimme taivalta pakarat puutuneina pyöriskellen penkeillä. Eteenpäin piti päästä sillä ennusteiden mukaan Varangilla olisi hyvää säätä. <http://www.weatheronline.co.uk/Norway/Vardo.htm>

Pysähtymisen arvoinen paikka oli Pyhätunturi, jonne kiipesimme ihailemaan näkymiä ja katsomaan tunturikasvillisuutta. Samoin Kaunispää, jonne ajamme aina katsomaan maisemia ja karua tunturimaata ohi kulkiessamme. Samalla kapustarinnan haikea sävel tuo tunteen, että nyt ollaan Lapissa. Perillä.

Inarin järven seutu on niin mahdollottoman kaunista männiköineen, ettei sen ohi oikein meinaa päästä pohjoisemmaksi. Onnistuimme kuitenkin ja Inarissa täydensimme jääkaappia ja hieman tietojamme paikkakunnasta.

Illan tullen saavuimme saunomaan (ja huoltoon) vanhalle leirintäalueelle Kaamasen Jokitörmään. Matkailijoita ei juuri ollut, mutta itikoita ja sääskiä sitäkin enemmän. Vaimo uskaltautui uimaan kylmään virtaavaan veteen (saunasta) ja minä pesin huolella varpaani. Näin karaistuneina olimme valmiit Jäämeren rannalle.

Vielä söimme perunat (ei saa viedä Norjaan) pois ja kaadoimme liiat viinakset maahan (~~suuhun~~) varautuen näin tullitarkastukseen rajalla.

Jokitörmän vesipääsky kiersi kehää polkien jaloillaan vettä ja napsi pintaan nousseita ötököitä nokkaansa.

Väli Kaamasesta Näätämöön oli meille ennen näkemätön. Tien varressa oleva Hietajoen leirintäalue oli tupaten täynnä. Onneksemme yövyimme Jokitörmässä. Näätämön tie jäi loppujen lopuksi lähes näkemättömäksi, sillä jostain syystä auto ei pysähtynyt kuin kerran koko matkalla ennen valtakunnan rajaa. Norja veti. Omanlaistaan tunturikoivikko maisemaa kuitenkin ja siellä on käytävä uudelleen. Ehkä paluumatkalla.

Norjan puoli oli heti ”komeampaa” katsottavaa.

Tunturimittarin toukat olivat syöneet tunturikoivikon kuolleiksi. Mutta mikä oli suojannut tuon yhden puskan? Turistien lirittämät ylimääräiset ravinteetko.

Neiden, Bugoyfjord ja Gandvik olivat silmänruokaa vanhanaikaisuudellaan ja karuilla maisemillaan. Pykeija jäi katsomatta, sillä se olisi vaatinut poikkeamista sivuun kymmeniä kilometrejä. Lisäksi siellä oleva lintupahta Ranvika, vaatisi n.1,5 tunnin patikoinnin suuntaansa sateisen tuhrisessa säässä. Se niistä sääennusteista.

Bugoyfjord (muistaakseni)

Ajelimme Varangin vuonon pohjukkaan, mutta koska sää oli vieläkin sateinen ja tuuli kovaa suoraan vuonolta, päätimme mennä ensin pohjoiseen Tenojoen suistoon Höyholmenin linnustonsuojelualueelle.

Talo kveeniajalta. Alue on vanhaa suomalaissiirtolaisten aluetta ja suomenkielellä pärjäsi kohtalaisen hyvin (vaimon kanssa).

Pian avautuikin mahtavat maisemat vuorineen. Juuri tällaista olimme tulleet katsomaan.

Saavuimme Tenojoen suulle hieman jännittyneinä. Olimme lukeneet kuvauksen, jossa korkealla oleva merivesi oli tuulella pärskinyt jopa auton päälle. Näin ei nyt kuitenkaan ollut. Tuulen suunta oli kaakosta ja meri lähes alhaisimmillaan.

Hiekka/liesu-pohjalla ei linnuista näkynyt varpaan jälkeäkään laskuveden alkaessa, vaikka pohjaa riitti patikoida asti. Olihan siellä kuitenkin jotain. Komeimmin tuulella lensivät merikihut ja laiskimmin köllöttelivät kirjohylkeet.

Laskuveden jatkuessa niitä olisi voinut patikoida kätelemään.

Tuulensuojassa auton takana kaukoputki pysyi riittävän vakaana.

Merenpohjaa oli helppo kävellä kun vesi oli mennyt pois.

liejumato

Viivymme Höyholmenilla koko kesäisen yön (välillä torkkuen) seuraten luonnon elämää tuulen ja kaasulämmittimen tohistessa rauhoittavasti.

Suistossa niittyjen hoitajina olivat täysin irrallaan olevat nuoret naudat korvakoruineen.

Tenojokisuiston hietaa ja Varangerin puolen 454 m korkea Giemas-vuori

No niin. Oli aika jatkaa matkaa ja palata takaisin Varangin vuonolle. Etäisyydet ovat täällä lyhyitä verrattuna tulomatkaan Suomen puolella. Ja olimme perillä koko ajan.

Suojaisassa ja rehevässä jokilaaksossa tunturikoivikko kasvoi lähes puiden näköisiksi.
Tuota pikaa tulimme seuraavaan, suunniteltuun bongauspaikkaan Nessebyn kirkolle.

Ajoittainen tihkusade esti kuitenkin kaukoputken ja kiikareiden tehokkaan käytön. Haahkoja, koskeloita, pikkukajavia, ym. tyypillisiä lintuja oli esillä, mutta mitään ennen näkemätöntä lajia ei nytkään näkynyt.

Jatkoimme siis matkaa ja heti säässä alkoi tapahtua muutosta. Tuuli voimistui ja sade lakkasi.

Tähän saakka hyvin toiminut asuntovaunun lämmityslaitte alkoi temppuilla. Se sammui kun ajonopeus kasvoi vastatuuleen yli 60 km/h. Pysähdyttäessä ensimmäinen tehtävä oli sytyttää lämmitin, sillä tuulessa ja 13 asteen lämpötilassa vaunu jäähdytti nopeasti. Muulloin matkan aikana ajonopeus sai olla sallittu 80 km/h.

Etenimme hiljalleen vuonon rantaan itään pysähtyen aina levikkeille kiikaroimaan. Pidempään viivyimme tilavalla levikkeellä Mortensnes:ssa ja bongasimme ensin allihaahkan ja sitten pamahti **amerikan jääkuikka**. Elis kummallekin.

Kuvassa karua pohjolaa

Seuraavaksi poikkesimme Vesisaarella (Vadsö) sivistyksen parissa katsomassa saaren tuulisella itäreunalla olevan lammen lintukantaa. Tuuli oli vienyt lähes kaikki pois. Oli sentään tullejä, vesipääskyjä ja merikihu. Merellä meri- ja selkälokkeja, merimetso, haahkoja, ...

Illaksi parkkeerasimme Ekkeroyin lintupahdan liukkaalle ja kaltevalle parkkipaikalle guanon ja lampaiden tuoksuun.

Valtavasti pikkukajavia sekä riskilöitä, tiiroja, harmaa- ja merilokkeja, siipiään kuivattelevia merimetsoja, jne..

korpin pesä

Ainakin korpeilla oli ollut syötävää. Näimmekin seuravana päivänä korppi-poikueen.

Pikkukajavat olivat ravinneet rinteet ja lampaat heinikon.

Pari nuorta miestä kurkki (urheili) lintupahdan reunalla ja sieppasi haavilla pikkukajavan. Rengastukseen vai paistinpannulle? Se jäi arvuuttelun varaan.

Kalojen kuivaustelineet olivat tyhjillään. Turska on vähentynyt Varangin vuonolla.

Seuraavana päivänä aloimme myös tähyttää merelle sillä silmällä, olisiko vaahtopäisten aaltojen seassa näkyvissä maitovalaita matkalla Vienanmerelle. Elis siinäkin toiveena.

Uusi päivä toi sitten eteen Varangin helmet, tunnelin takana olevan Vardön kaupungin nähtävyyksineen. Mm. linnakkeen ja Hornöya ja Reinöya -lintuvuorisaaret.

Jätimme asuntovaunun parkkipaikalle Vardön tienristeykseen ja pujahdimme henkilöautolla tunnelin kautta kaupunkiin. Vanhoja rakennuksia ja hyvin monien seinäulokkeilla istuskeli pikkukajavia. Valkaisemassa seiniä.

Tuuli oli kiintynyt pieneksi myrskyksi ja Hornöyan saareen ei ollut kumivenekuljetusta. Ankkuroimme siis automme satamaan ja tähystimme kaukoputkella lintusaariin. Lunneja, kiisloja, ruokkeja, riskilöitä, merimetsoja ja **karimetsoja**. Sillälaillla, elis tulla tupsahti.

Yövyimme Vardön luona levikkeellä bongaten mm. merikotkia ja tunnistamattoman jalohaukan.

Tunnistamaton lintu kaakana, onkin hyvin yleinen laji. Usein ne voi asiantuntija kuitenkin määrittää suhteellisen tarkasti, esim. haukkalaji, lokkilaji, jne. Laji kuin laji.

Suomen kieltä taitavia ihmisiä tavattiin täällä. Olivat hesalaisia.

Jätimme asuntovaunun levikkeelle ja jatkoimme matkaa Hamningberin autioon kalastajakylään kuumaisematietä pitkin. Tie on tosi karu. Nuoria merikotkia istuskeli pitkin vuonon rantatörmää. Puita kun ei ollut. Tuuli oli yltenyt edelleen ja nyt aallot ja rantakalliot kävivät taistelua.

Samaan suuntaan kanssamme oli menossa myös suuri parvi alleja.

Yritimme kovasti tähyillä vaahtopäisestä aallokosta niitä maitovalaita (beluga). Jos näimmekin, emme ainakaan huomanneet niitä.

Tie Hamningbergiin on karuudessaan nähtävyys sinänsä.

Hyväkuntoinen ja kapea

Hamninberg on autioitunut kalastuskylä.

Kesällä osa tönöistä toimii viikinkien kesämökkeinä.

Perillä rannan kallio jyrisi ja tärisi valtaviin aaltojen jytisyttäessä suuria kivenlohkareita. Tuuli tosikovaa, mutta **suulat** lensivät kevyen rauhallisesti lähellä aaltoja. Eliksenä tuli myös kiitävä **pikkuliitäjä**. Ihanaa, sanoi vaimo. Samoin sanoin minä.

Nyt eliksiä olikin jo neljä, eikä matkaa ollut enää tarvetta jatkaa. Onneksi, sillä tie päättyi tänne. Päätimmekin jäädä Hamningberiin.

Vardön lähellä odotti kuitenkin lämmin asuntovaunu ruokineen ja peteineen. Ja kahvikin oli loppunut termospullosta. Olimme siis pakotetut paluumatkaan hetimiten.

Korppipoikue piti hauskaa

Pystykalliota. Onneksi emme olleet paikalla syntyvaiheessa.

Pystykallioiden alla kuohuissa kallioiden vierellä puljasi vaivattomasti saukko.

Matkakoti oli pysynyt paikallaan kovassa tuulessa Vardön liittymän läheisyydessä. Vaunuun ei oltu murtauduttu eikä ilkivaltaa tehty.

Vielä viimeinen vilkaisu Vardöhön

Paluumatkalla pysähtelimme jo totuttuun tapaan levikkeillä kiikaroiden vuonolle. Sää oli mukavan kuiva, ilma liikkui ja lämpötila oli reilusti plussan puolella. Mukavan rauhallista etenemistä. Lintujen havainnointi ei enää ollut niin tärkeää ja näimme jo pienempiäkin yksilöitä.

lokkit kylpivät puron suolattomassa vedessä

ja lapinsirkku sirkutteli heinikossa.

Paluumatkaa Varangin vuonon rantaa pitkin koetettiin pitkittää, mutta ykskaks olimme jo Varangerbotn:ssa ja oli aika lähteä pakuumatkalle.

Ajelimme Suomen puolelle Nuorgamiin, peseydyttiin ja levähdettiin paikallisella leirintäalueella.

Seraava ilta, iltayö, yö ja vielä aamukin vietettiin Pulmankijärven ylängöllä katsellen laskematonta aurinkoa ja onnittelimme toisiamme tähän saakka onnistuneesta retkestä. Sitten täydennettiin ruokavarantoja kaupassa ja suunnattiin Utsjoen kautta etelään.

Ivalossa ihmettelimme turistien touhuja kahvikupposten yli.

Sitten olikin jo aika liikunnan. Kaunispäälle ajon sijaan kiipesimme Urupäälle etsimään keräkurmitsaa. Lintusta ei tällä kertaa näkynyt, mutta kannatti kuitenkin yrittää. Katselimme porojen touhuja ja ne meidän. Olivat kiivenneet tunturille tuulen suojaan mäkäräisiltä.

Rauhallinen luontoparkki löytyi Viiakkiaavan pysäköintipaikalta. Illalla patikoitiin lintutornille, mutta aamulenkki jäi tekemättä sopivasti alkaneen sadekuuron myötä.

Päivän mittaan ajeltiin alaspäin Oulun kautta ja Limingan mustavariksia ihailien Lumijoelle kahlaajia, hanhia ja kurkia bongaamaan ja yöpuulle itsekin.

Paluumatkalla Piippolassa nähtiin kolme vaaria ulkoilemassa, mutta Kortteisen tekojärvellä aiemmin bongaamistamme mustatiiroista ei nyt näkynyt pitkää pyrstöäkään.

Iisalimesta ostettiin Olvia ja siideriä iltasaunaa varten ja todettiin: Upea reissu.

Knaus asuntovaunu oli kevyt vetää (900kg) ja näppärä siirrellä parkeissa. Petaus oli oikein näppärä tehdä; pöytä eteen, peitot ja tyynyt alas sohvan etuosaan etukaapeista, pöytä alas, sohvan patjat levälleen, petauspeiton (pussilakanassa) leväytys ja peitot ja tyynyt paikalleen. Siinä se.

Sähkön kulutus oli todella vähäistä, sillä emme olleet reissussa TV:tä katsomassa. Auton tupakansytyttimestä oli johdettu kaapeli vaunun akulle varokkeen kautta.

Vesilaitteissa oli toivomisen varaa. Vaunun raikasvesisäiliö oli vaatimaton n.10 l ja se sijaitsi hankalasti sohvan alla. Lämminvesivaraajaa eikä harmaavesisäiliötä ollut. Vaunu lirauttelikin usein alleen pysähtymispaikoissa.

Tarina on tosi, mutta kerrottu muistista, 3,5 vuotta myöhemmin.

Kuvaaja, kokki, luonto-asiantuntija (ja matkarakastajar) oli rouva Retkeilijä.